

послідовності викладу, конкретності, додержання стилістики ділових документів та чинних державних стандартів.

Література:

1. Кримінальний кодекс України: Офіц. видання. – К.: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2005. – 432с.
2. Кримінально-процесуальний кодекс України: Офіц. видання. – К.: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2005. – 456с.
3. Господарський кодекс України № 436-IV, від 16.01.2003р.
4. Про судову експертизу: Закон України від 25.02.94 р. №4038.
5. Інструкція про призначення і проведення судових експертиз, затвердженої наказом Міністерства юстиції України від 8 жовтня 1998 року №53/5.

УДК 339.9

СУЧАСНЕ СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Колесова Н.С., аспірант

Вінницький державний аграрний університет

Розглянуто основні тенденції розвитку сільського господарства регіону, визначено проблеми та перспективи його розвитку.

Вінниччина серед регіонів України має один з найпотужніших агропромислових комплексів та одне з найбільших сільськогосподарських виробництв, які формують для регіону значну частину валової доданої вартості та податкових надходжень і від їх роботи в значній мірі залежить ситуація в соціально-економічній сфері нашої області.

На жаль, перехід на ринкові засади існування відбувся без докорінної системної перебудови і переосмислення принципів функціонування механізму державної стратегії розвитку та управління АПК, оскільки до останнього часу мали місце спроби несуттєвого удосконалення його окремих елементів: організаційних структур та функцій державного управління, системи доведення планових завдань, стимулювання і оплати праці, ціноутворення тощо.

Оскільки розвиток АПК істотно впливає на розвиток більшості інших сфер економічного та соціального життя України, значна чисельність дослідників приділяли йому значну увагу. Проблемам стану і перспектив розвитку агропромислового комплексу присвячено праці провідних вітчизняних та зарубіжних вчених О.Ю.Амосова, В.Я.Амбросова, М.В.Гладія, М.Я.Дем'яненка, М.В.Зубця, А.В.Лисецького, М.Й.Маліка, В.Я.Месель-Веселяка, П.Т.Саблука, В.В.Юрчишина, та інших [1-3].

При зовнішньої однотипності процесів, які відбуваються в аграрному секторі економіки, існують регіональні відмінності, які слід враховувати при розробці політики розвитку аграрного сектору. В сучасних умовах аграрне спрямування регіональної політики потребує подальшої розробки і особливо в контексті ролі і значення механізмів державного регулювання і механізмів впровадження стратегії розвитку АПК на регіональному рівні, з'ясування особливостей становлення й розвитку інтеграційних процесів, визначення основних засобів впровадження стратегії розвитку АПК потребують подальшого наукового дослідження.

За попередніми розрахунками, у 2007р. обсяг сільськогосподарського виробництва (у порівняних цінах 2005 року) у Вінницькій області становив 5049,2 млрд. грн. (рис. 1).

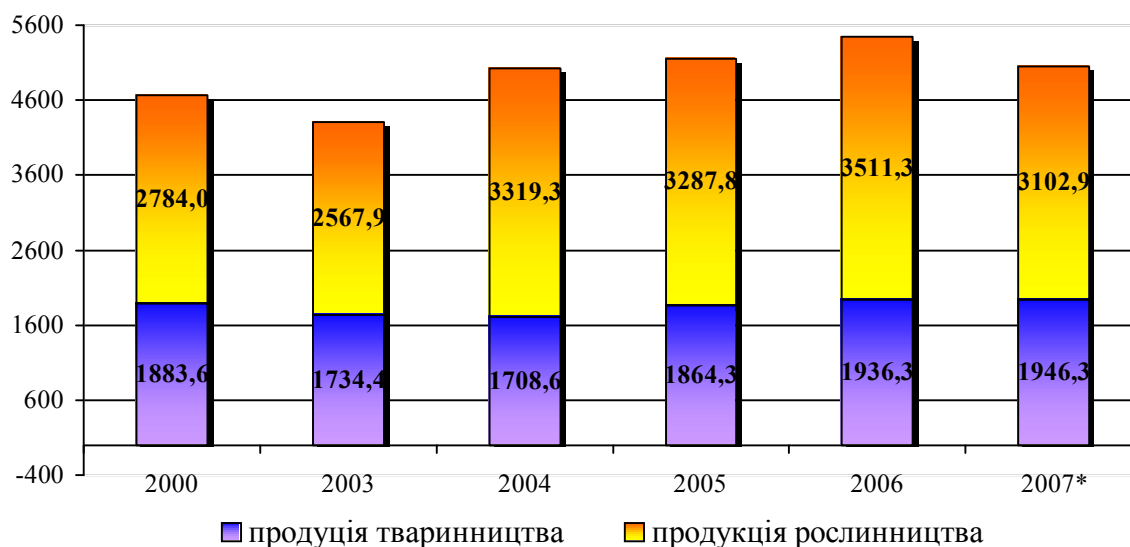

Рис. 1. Валова продукція сільського господарства Вінницької області, (порівняні ціни 2005р., млн.грн.)

Продуктивна праця селян дала змогу навантажити роботою підприємства переробної та харчової промисловості, забезпечити обсяги товарообігу у торгівельній мережі та на ринку. Так, по виробництву валової продукції сільського господарства Вінницька область у 2007 році (за попередніми даними) зайняла 5 місце в Україні, в тому числі по продукції рослинництва – 3 та тваринництва – 7 місце. Питома вага області у загальному обсязі виробництва валової продукції сільського господарства України складає 5,6% (у попередньому році 5,7%), в тому числі рослинництва – 6,2% (6,4%), тваринництва – 4,9% (4,8%).

Впродовж 2007р. в аграрній сфері Вінниччини відбулися зміни в кількісній та якісній структурі господарств, що займаються аграрним виробництвом (рис. 2). Так, станом на 01.07.2007р. на Вінниччині нараховувалось 2035 сільськогосподарських підприємств, з них 2024 недержавних та 11 держаних підприємств [4].

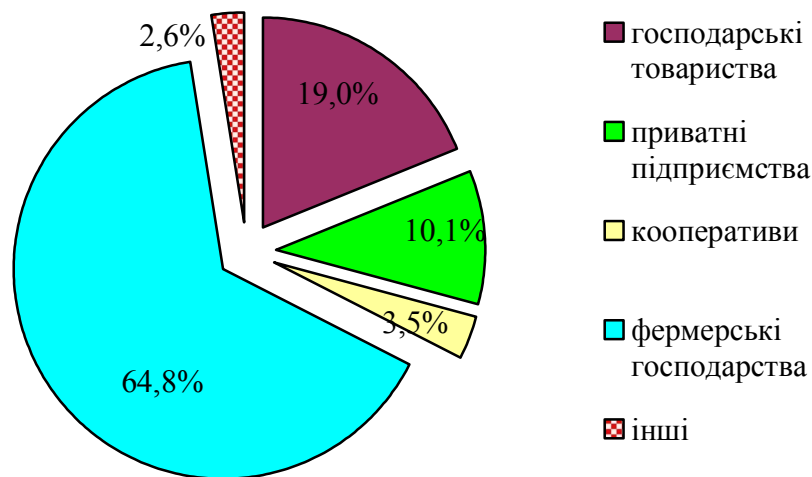

Рис. 2. Структура недержавних підприємств сільського господарства Вінницької області, %

Домінуючими організаційно-правовими формами недержавних підприємств являються фермерські господарства, на які припадає 64,8% недержавних підприємств, господарські товариства (19,0%) та приватні підприємства (10,1%). Протягом 2007 року на території області діяло 1312 фермерських господарств (тоді як зареєстровано 1537), що майже на рівні попереднього року. Відмічається тенденція укрупнення цих господарств. Так, якщо в 2006р. на одне фермерське господарство припадало 113,1 гектарів сільськогосподарських угідь, то вже в 2007р. – 150,1 га.

Частка працівників сільського господарства у загальній кількості зайнятих в економіці Вінниччини у 2007р. склала 8,0% (у 2006р. – 9,1%). Фонд оплати праці, нарахований за рік працівникам сільського господарства становив 6044,5 млн. грн., або 4,2% загального фонду, що був нарахований в економіці області, що свідчить про низький рівень середньої заробітної плати, яка виплачується в сільськогосподарських підприємствах. Середньомісячна номінальна заробітна плата одного штатного працівника підприємств сільського господарства у 2007р. була однією з найнижчих серед усіх видів діяльності й дорівнювала 553 грн., хоча порівняно з попереднім роком вона зросла на 33,2%.

За останні роки в області ведеться вдосконалення структури посівних площ, розширення посіву під такими високоліквідними та економічно вигідними культурами, як озимий та ярий ріпак, соя (табл. 1).

Під картоплею та овочевими культурами в 2007р. було зайнято 126,6 тис.га, питома вага цих культур у загальній посівній площі знизилась з 9,5 до 8,9%. Основними товаровиробниками цих видів рослинництва виступають господарства населення, в яких зосереджено 98,3% посівних площ і тому наслідком зменшення площ у відповідній категорії на 1,3%, являється зменшення посівів картоплі та овоче-баштанних культур по області на 2,0% [4].

В цілому по області посіви кормових культур займають площу 206,0 тис.га, що менше на 6,2% проти 2006р., знизилась також їх частка в загальній посівній площі з 16,1 до 14,5%.

Таблиця 1

Динаміка посівних площ сільськогосподарських культур у Вінницькій області

	Усі категорії господарств			Сільськогосподарські підприємства усіх форм власності			Господарства населення		
	2000р.	2006р.	2007р.	2000р.	2006р.	2007р.	2000р.	2006р.	2007р.
Вся посівна площа	1571,8	1360,6	1423,6	1320,6	1003,6	1071,8	251,2	357,0	351,8
Зернові	806,7	733,5	771,0	748,0	609,1	648,9	58,7	124,4	122,1
Технічні	219,0	278,4	320,0	213,8	259,4	301,3	5,2	19,0	18,7
Картопля та овоче-баштанні	142,4	129,2	126,6	7,3	3,0	2,1	135,1	126,2	124,5
Кормові	403,7	219,5	206,0	351,5	132,0	119,5	52,2	87,5	86,5

Хліборобами Вінниччини виробляється вагома частка загальнодержавного обсягу основних сільськогосподарських культур. Так, виробництво зернових і зернобобових культур за звітний рік склало 5,8% обсягу України, Вінниччина зайняла 5 місце серед регіонів, цукрових буряків – 16,4% (1), соняшнику – 2,4% (12), картоплі – 6,0% (6), овочів – 3,4% (13 місце).

Сільгоспідприємства залишаються основними виробниками зернових культур, соняшнику та цукрового буряку, де їх частка становить 83,3–90,9%. Проте, майже весь обсяг картоплі в області (99,3%), 95,8% овочів та 65,3% плодів та ягід було вироблено господарствами населення. Частка господарств населення у виробництві зернових культур зросла з 10,1 до 16,7% (у 2006р. – 21,0%), цукрових буряків – з 1,8 до 9,1% (6,1%), соняшника – з 8,8 до 9,7% (13,5%), овочів – з 85,9 до 95,8% (96,2%) та плодів і ягід – з 56,0 до 65,3% (71,9% – в 2006р.) (рис. 3).

Рис. 3. Питома вага категорій господарств у виробництві продукції рослинництва, %

Тваринництво регіону переживає не найкращі часи, хоча частка тваринницької продукції у виробництві валової продукції всіх категорій в 2007р. проти 2006р. зросла з 32,1 до 38,5%. Товаровиробники Вінниччини вносять значний вклад у загальний обсяг виробництва тваринницької продукції України (рис. 4).

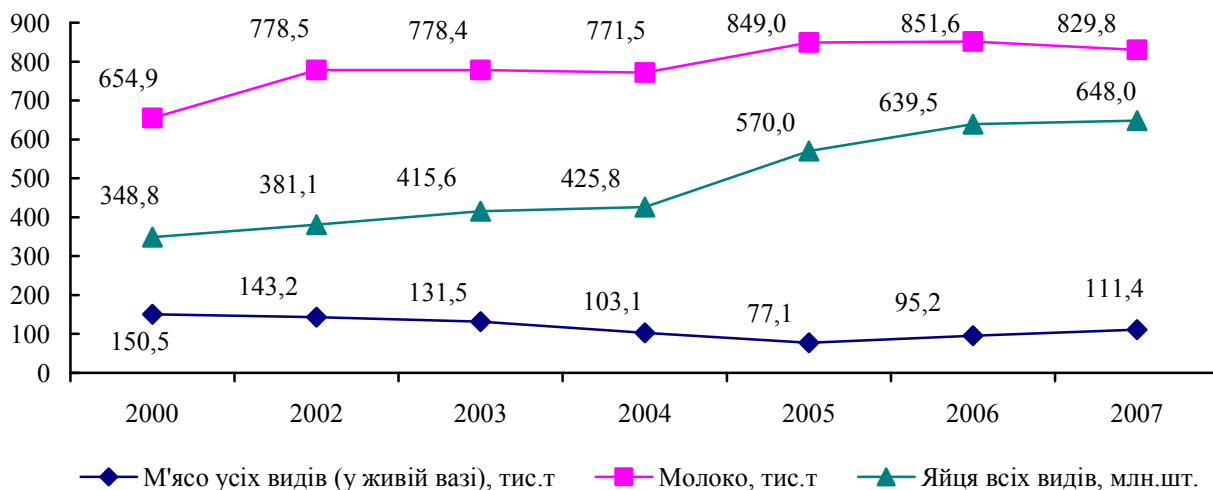

Рис. 4. Динаміка виробництва тваринницької продукції

Збільшення обсягів тваринницької продукції відбулось за рахунок, як сільгосппідприємств, так і господарств населення. Зростання обсягів виробництва тваринницької продукції проти попереднього року пояснюється покращенням показників продуктивності худоби в сільськогосподарських підприємствах. Так, зросли середньодобові привіси великої рогатої худоби з 424 до 441 грамів, свиней – з 252 до 271 грамів. В середньому від однієї корови (на середнє поголів'я корів) надоєно 3233 кг молока, що на 7,7% більше, ніж торік. Зросло також надходження яєць від однієї курки-несучки з 243 до 259 штук яєць [4].

Негативною тенденцією розвитку тваринництва є щорічне зменшення поголів'я худоби, за винятком поголів'я свиней та птиці. Зниження проти попереднього року кількості поголів'я худоби в усіх категоріях господарств відбулося внаслідок, як зменшення чисельності худоби в сільськогосподарських підприємствах так і в господарствах населення.

Основною умовою збільшення чисельності поголів'я худоби є забезпечення розширеного відтворення стада, яке в свою чергу залежить, як від якісного, так і від кількісного складу маточного поголів'я та інтенсивного його використання. Істотну роль в розвитку галузі тваринництва відіграє державна підтримка. Для підтримки розвитку тваринництва товаровиробникам за продану переробним підприємствам тваринницьку продукцію за рахунок коштів податку на додану вартість за 2007 рік було виплачено дотацій: за худобу та птицю – 24,5 млн.грн. (що на 48,5% більше, ніж за попередній рік), в тому числі за велику рогату худобу – 15,6 млн.грн. (на 31,1%) та свиней – 8,0 млн.грн. (в 1,8 раза); за молоко та молочні продукти – 32,8 млн. грн. (на 25,7% більше) та надбавок за молодняк великої рогатої худоби підвищених вагових

кондицій, кондиційних свиней та курей-бройлерів – 19,2 млн.грн. (в 2,0 раза більше проти 2006р.).

Тенденції щодо виробництва основних видів сільгосппродукції, а також перебудова господарських відносин в аграрному секторі позначились на обсягах та структурі реалізації цієї продукції товаровиробниками. У вартісному виразі обсяг реалізованої продукції у 2007 р. був нижчим за рівень попереднього року на 11,9% і склав 1612,8 млн.грн.

У 2007 р. зросли реалізаційні ціни практично по всіх видах товарної сільськогосподарської продукції (табл. 2).

Таблиця 2

Середні ціни реалізації продукції рослинництва, грн. за т

Продукція	2007р.	2007р. у % до 2006р.
Зернові культури, усього	861,8	160,4
пшениця	859,1	152,6
Олійні культури, усього	1772,8	176,0
соняшник	1946,9	214,1
Цукровий буряк	140,9	73,5
Картопля	1177,0	93,9
Овочі	458,1	110,5
Плоди та ягоди	1292,7	106,4
Худоба та птиця	1007,5	102,6
велика рогата худоба	6246,6	105,7
свині	5830,4	113,3
птиця	6481,6	108,3
Молоко та молочні продукти	1734,8	159,5
Яйця, за тис. шт	236,6	119,7
Вовна, за ц	309,0	91,0

У той же час, знизилась ціна на цукрові буряки, вовну та мед на 26,5; 9,0 та 4,1%, відповідно. Це особливо негативно вплинуло на розвиток буряківництва в регіоні. Постійна збитковість виробництва цукрових буряків, при постійному зростанні собівартості їх виробництва призвела до істотного скорочення посівних площ.

Продукція сільського господарства і харчової промисловості формує значну частину експорту Вінницької області. Її частка у вартісній структурі за 2007р. склала 60,5% у валовій вартості регіонального експорту. У загальній структурі експорту сільськогосподарської продукції і продовольства продукція рослинного походження становила 8,3%, при цьому 31,4% всього експорту даної продукції припадає на зернову групу, 26,1% – на їстівні плоди та горіхи та 22,4% – на насіння і плоди олійних культур. експорт зерна в 2007р. склав 41,3 тис.т, що менше показника попереднього року у 3,4 раза. У загальному обсязі експорту зернових культур 84,3% займають країни СНД. Такий територіальний поділ є традиційним і звичним для українського експорту зернових. Вивіз насіння соняшнику, порівняно з 2006р., збільшився у 3,9 рази.

Обсяги імпорту сільськогосподарської продукції і продовольства у регіоні були незначними у порівнянні із рівнем власного виробництва.

У 2007р. відбулося погіршення фінансово-економічний стан сільськогосподарських підприємств. Фінансовий результат від усієї діяльності сільськогосподарських підприємств становив 110,3 млн.грн. прибутку проти 223,6 млн.грн. у 2006р., рівень рентабельності в цілому знизився з 11,8% до 7,4%.

Прибутковими у 2007 р. були 295 сільськогосподарських підприємств, що менше на 6,9%, ніж у 2006р. Відповідно, знизилась сума їхнього прибутку майже на 31,6% і склала 209,6 млн.грн. У розрахунку на одне прибуткове підприємство отримано 710,5 тис.грн. прибутку проти 966,5 тис.грн. у попередньому році. Зі збитками свою діяльність у 2007р. завершили 194 сільгоспідприємства, у яких сума збитків від діяльності порівняно з попереднім роком збільшилась на 16,6 млн.грн. і склала 99,3 млн.грн. В середньому по області на одне збиткове сільськогосподарське підприємство припадає 512,0 тис.грн. збитку, що більше на 4,4 тис.грн. порівняно з попереднім роком (рис. 5, 6).

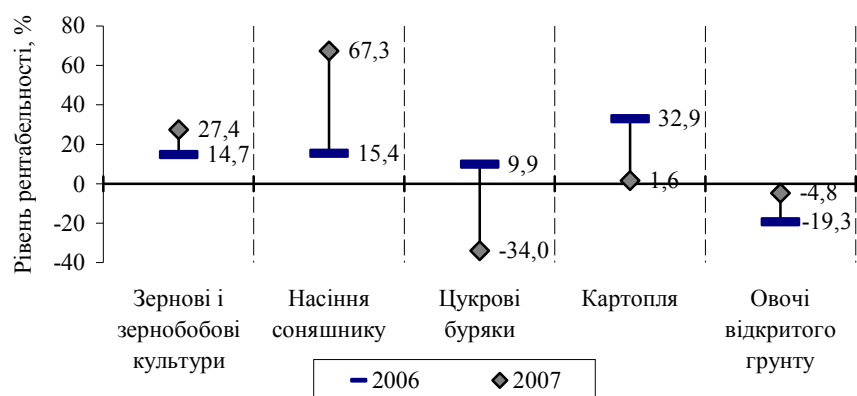

Рис. 5. Динаміка рентабельності (збитковості) основних видів продукції рослинництва

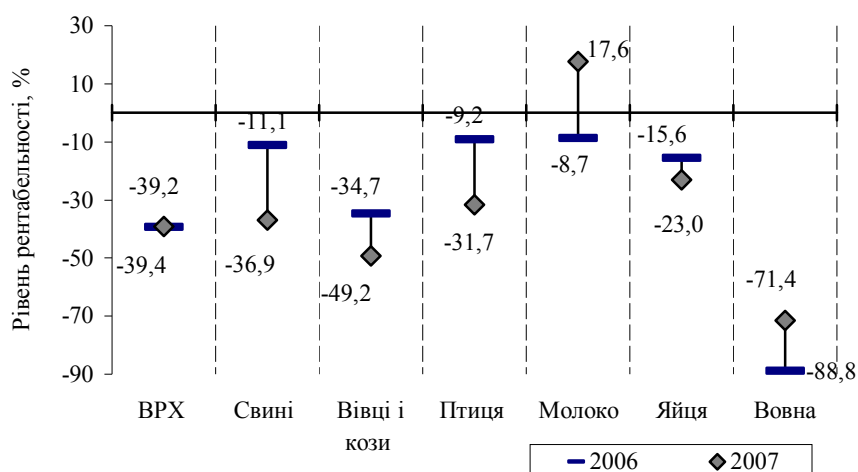

Рис. 6. Динаміка рентабельності (збитковості) основних видів продукції тваринництва

Однією з головних проблем у господарюванні підприємств аграрного сектора Вінниччини є залучення інвестиційних і інноваційних ресурсів. У

2007р. загальна сума інвестицій на розвиток сільського господарства становила 554,6 млн.грн., з них в рослинництві було освоєно близько 481 млн.грн. За рахунок коштів Державного бюджету освоєно більше 6 млн.грн., або лише 1,1% загального обсягу інвестицій у сільське господарство (табл. 3).

Таблиця 3

Динаміка інвестицій в основний капітал, (відсотків до попереднього року)

	2002р.	2003р.	2004р.	2005р.	2006р.	2007р.
Сільське господарство, мисливство та пов'язані з ними послуги	70,2	102,0	191,9	152,1	136,0	146,3
з них: рослинництво	70,2	113,4	194,1	151,9	139,9	143,8
тваринництво	72,8	49,2	182,3	162,7	99,2	155,6

У сільському господарстві регіону спостерігаються окремі як позитивні так і негативні тенденції. Для цього є об'єктивні та суб'єктивні причини. Для подолання негативних наслідків їх впливу особливо важливим є посилення ролі органів державного управління за рахунок реалізації основних пріоритетних напрямків аграрної політики, а саме:

- створення умов для реалізації та захисту прав власності селян, формування і вдосконалення ринкових відносин;
- охорона земель сільськогосподарського призначення та відтворення родючості угідь;
- посилення соціального захисту населення сільської місцевості;
- створення рівних умов для функціонування різних організаційно-правових форм господарювання в аграрному секторі, що дозволить гармонізувати інтереси власників та найманих працівників, забезпечить підвищення конкурентоспроможності агропромислового виробництва великих підприємств у тісній співпраці з дрібнотоварним виробництвом шляхом кооперування та інтеграції;
- запровадження стратегічних та оперативних державних та регіональних програм розвитку сільських територій, пошук шляхів вирішення проблеми зайнятості сільського населення;
- формування інфраструктури ринку сільськогосподарської продукції та продовольства, виробничих ресурсів, капіталів та робочої сили;
- регіональна і державна підтримка суб'єктів агропромислового виробництва через запровадження бюджетного фінансування окремих галузей сільського господарства, створення ефективної цінової, фінансово-кредитної, страхової, податкової та бюджетної політики;
- здійснення державної і регіональної підтримки, підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації фахівців для агропромислового виробництва на основі регіональних аграрних консультаційних центрів та університетів;

- створення умов для соціального, культурного та духовного розвитку в сільській місцевості кваліфікованих фахівців сільського господарства, освіти, культури, медичного та побутового обслуговування.

Література:

1. Амбросов В.Я. Фінансова стабілізація розширеного відтворення в аграрному секторі економіки. Агроінком, 2007. - № 7-8. - С. 26-28.
2. Лисецький А.С. Агропромисловий комплекс: сучасний стан і перспективи розвитку / Розд. у підр. Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка. К.: КНЕУ, 2005. – С. 449-500.
3. Юрчишин В.В. До проблеми відродження сільського господарства України // Економіка України. - 1999. - №1. - С.66-71.
4. Доповідь „Сучасний стан та перспективи розвитку сільського господарства Вінницької області у 2007р.” – Вінниця, Головне управління статистики у Вінницькій області, 2008.

УДК 658.153

ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ УПРАВЛІННЯ ЗАПАСАМИ ТА РЕСУРСАМИ ЦУКРОВИХ ЗАВОДІВ

Грицик О.М., к.е.н, **Колесов О.С.**, к.е.н, доцент
Вінницький державний аграрний університет

Дослідження показників ефективності управління запасами та ресурсами підприємств-виробників цукру з урахування галузевих особливостей є необхідним при розробці стратегії управління процесами формування і використання запасів даних підприємств.

Виробничі запаси необхідно розглядати як одну із форм інвестиційної підприємства в оборотні активи. Утримання надлишкових запасів для підприємства пов'язане зі значним фінансовим ризиком. Надлишкове інвестування у запаси призводить до прихованих (економічних) втрат від нераціонального використання коштів.

Цукробурякова галузь України, і Вінниччини зокрема, в останні роки зіткнулась зі значними проблемами. Зменшення рентабельності виробництва, зумовлене як необґрунтованим втручанням у питання ціноутворення на цукор та цукрові буряки, так і неадекватною до ринкових умов системою управління, яка існує у регіональних об'єднаннях цукровиробників і безпосередньо на цукрових заводах. Інші проблеми є супутніми та лише погіршують складне становище підприємств-виробників цукру.

Одним із шляхів виходу з ситуації що склалася є поліпшення системи менеджменту запасів цукрових заводів. На вивченні даного кола проблем зосередили увагу Заєць О.С., Коденська М.Ю., Варченко О.М., Поплавський